

SOFTVÉROVÉ RIEŠENIE PRE METÓDU ACTIVITY BASED COSTING

Ing. Lenka Hudáková Stašová, PhD., Ing. Radoslav Bajus, PhD.

Ekonomická fakulta Technickej univerzity v Košiciach

Katedra financií, Némcovej 32, 040 01 Košice

Lenka.Stasova@tuke.sk

Radoslav.Bajus@tuke.sk

ABSTRACT

We have found out that this MonetABC software is an universal tool based on the Activity Based Costing method. It means that its usage is possible in any business branch. The ABC model is made up individually for every enterprise so the specifics of given enterprise can be mentioned.

KEY WORDS

Activity Based Costing, kalkulácie nákladov, softvér MonetABC

1. Introduction

Metóda Activity Based Costing (ABC) je nová moderná metóda kalkulácie nákladov na jednotlivé procesy (činnosti), produkty a zákazníkov. Táto metóda znižuje nepresnosti tradičných metód z minulého storočia.

Poskytuje spoľahlivé informácie pre strategické i operatívne rozhodovanie tým, že odhaľuje vzájomné súvislosti medzi vznikom nákladov v podniku a tržbami za produkty od zákazníkov.

2. Body of Paper

Nový moderný spôsob alokácie nákladov reaguje na potrebu presnejšie kalkulovať náklady produktov. V trhových podmienkach je silný konkurenčný boj a výrobné podniky si nemôžu dovoliť určovať cenu produkcie. Úlohou presnejších kalkulácií je zistiť, pri akej najnižšej cene sa ešte oplatí produkt vyrábať, t. z. zistiť, ktoré procesy v podniku neúmerne predražujú výrobu.

Hlavnou zmenou v novom kalkulačnom systéme je priradzovanie nákladov podľa reálnych súvislostí.

Náklady na výrobok tak vznikajú ako súčet priameho materiálu (surovín, polotovarov a podobne), priamych miezd a nákladov tých aktivít (procesov, výrobných operácií), ktorými výrobok prechádza.

Jedným z najväčších prínosov systému ABC je previazanie nákladov z účtovníctva, procesov a nákladov na produkty a na zákazníkov do jedného systému.

Možnosti využitia ABC v praxi sa postupne rozširujú. Okrem kalkulácií výrobkov sa s pomocou ABC mesačne sleduje ziskovosť produktov, skutočná ziskovosť zákazníkov a regiónov, ekonomická efektívnosť procesov a podobne. Výstupy ABC slúžia ako motivácia obchodníkov a ostatných manažérov, ale aj ako ekonomický monitoring pre ISO 9000, Balanced Scorecard a podobne. Metóda sa dá využiť tak vo výrobných firmách, ako aj v sektore služieb či obchodných podnikoch. Dobré zavedené ABC bezodkladne po mesačnej uzávierke poskytuje kalkulácie aktivít a procesov, ziskovosť výrobkov i zákazníkov, a to za bežný mesiac aj kumulatívne.

Mnohé firmy na Slovensku hľadajú optimálne riešenie kontroingu. Také, ktoré by bolo skutočným prínosom pre zvyšovanie efektívnosti. Metóda pokusov a omylov vlastnými silami sa zdá lacnejšia, ale v skutočnosti odďaľuje cieľový stav a manažérov viac zaťažuje, ako im pomáha.

Odborníci odporúčajú pre metódu ABC špecializovaný softvér, ktorý nielen dokáže kalkulovať náklady, ale aj vizualizuje vzťahy medzi účtovníctvom, aktivitami, výrobkami a zákazníkmi.

Základné pravidlo pri zavádzaní akéhokoľvek riešenia je, že prínos musí byť väčší ako náklady, z čoho, samozrejme, vyplýva určité riziko. Náklady na vytvorenie modelu ABC nemusia byť zďaleka vysoké. V poradenských firmách sme zistili, že analýza v menšom podniku sa dá urobiť aj do 100 000 Sk, čo nie je veľa peňazí a riziko je možné prípadne minimalizovať tak, že sa angažuje konzultačná firma a dohodne sa variabilná zložka za prínos analýzy, čo v prípade minimálneho prínosu znamená len minimálne náklady.

Excel postačuje len v najjednoduchších prípadoch. Softvérové prostredia pre ABC bývajú súčasťou základného informačného systému (napríklad SAP, Oracle, Datalock) alebo ide o nezávislé softvéry, fungujúce ako integrujúca kalkulačná a modelovacia nadstavba (SAS ABM, MonetABC, QPR CostControl). Stoja od niekoľkých desiatok tisíc po milióny korún, k čomu treba ešte prirátať náklady na implementáciu. K

najčastejšie implementovaným patrí na Slovensku softvér MonetABC od bratislavskej firmy v cene už od 40-tisíc korún. Prakticky všetky programy majú rovnakú štruktúru modelu ABC a vyrátajú tie isté čísla; líšiť sa môžu komfortom používania.

Cieľmi manažérskeho controllingového systému MonetABC sú:

- snaha o rast zisku,
- rozumné znižovanie nákladov a
- profesionalizácia riadenia firmy.

Systém MonetABC využíva a podporuje metodiku Activity Based Costing. Obvykle slúži ako nástroj pre controlling a hoci podstatne uľahčuje prácu controllingu, významnejšie nezvyšuje administratívnu náročnosť v podniku.

Mesačné vyhodnotenie nákladovosti všetkých podnikových pracovísk (činností, aktivít), výsledné kalkulácie produktov a vyhodnotenie ekonomickej efektívnosti podnikových klientov trvá jednému pracovníkovi jeden pracovný deň.

V praxi umožňuje softvér MonetABC sprehľadniť ekonomickú efektívnosť podnikových činností a procesov, vyhotoviť mesačné výsledné kalkulácie produktov a ich efektívnosť, mesačné vyhodnotenie ekonomickej pridanej hodnoty podľa klientov. Pomocou tohoto softvéru je možné uskutočniť analýzu zisku, analýzu nákladovosti procesov a modelovanie ekonomického dopadu organizačných a iných zmien. Softvér MonetABC sa v praxi využíva na plánovanie a rozpočtovanie podľa procesov a činností a optimalizáciu portfólia produktov a klientov. Umožňuje tiež ekonomický monitoring procesov pre ISO 9000 a zákaznickú orientáciu, generovanie údajov pre manažérske procesný a produktový controlling. Softvér tiež generuje údaje pre manažérske účtovníctvo.

Softvér MonetABC je súčasťou manažérskeho informačného systému, je postavený nad technológiou MS Windows 2000/XP. Čerpá údaje z databáz ostatných informačných systémov (účtovníctvo, predaj, výroba, MTZ, ...), integruje aj rôzne softvérové prostredia. Dáta v systéme sú aktualizované mesačne dátovými importmi. Softvér má vlastnú databázu, nad ktorou bežia kalkulácie, analýzy a modelovanie. Ako databázový stroj je použitý MS SQL Server, ktorý je vo forme MSDE súčasťou inštalácie.

Softvérové riešenie MonetABC je technickou realizáciou metodiky Activity Based Costing, ktorá umožňuje analýzu ekonomickej rentability jednotlivých aktivít, procesov, zákazníkov a produktov podniku, ako aj podrobný prehľad o alokáciách nákladov, výnosoch a ich súvislostiach. Zároveň podporuje možnosti využitia vytvoreného modelu podniku na tvorbu rôznych scenárov a rozpočtov v reálnom čase.

Systém MonetABC je riešený modulárne. To znamená, že užívateľ si môže nakombinovať zostavu používaných modulov na základe vlastných potrieb, prípadne rozpočtových možností. Systém MonetABC je

samostatný nastavbový systém a nie je pevne viazaný na žiadnu platformu základného informačného systému.

Softvér MonetABC na Slovensku implementuje poradenská firma, ktorá má množstvo skúseností zo slovenského i českého prostredia v takmer všetkých oblastiach podnikania (výroba, obchod, služby, finančníctvo atď.).

Pre podporu optimálneho využitia metódy ABC poskytuje aj odborné semináre a školenia o metóde ABC.

Firma vypracuje návrh strategického ABC modelu a analýzu pripravenosti a prínosov zavedenia ABC do podniku. Poradenská firma ponúka aj modelovanie v špecializovanom softvéri MonetABC. Firma dodá a implementuje softvér na podporu ABC, integruje model ABC do riadenia podniku.

Softvér MonetABC je určený pre všetky typy a veľkosti podnikov. Vo veľkých podnikoch v kombinácii s transakčným systémom slúži ako flexibilná nadstavba pre účely controllingu, v menších podnikoch zase ako finančne nenáročný nástroj na analýzy ziskovosti.

Osvedčil sa nielen vo výrobných podnikoch, ale aj vo sfére služieb, obchodu, pre finančné spoločnosti a všetky ďalšie, ktoré chcú aktívne riadiť svoju ekonomickú efektívnosť.

Konzultáciou s pracovníkmi poradenských firiem v oblasti ABC sme zistili, že zavedením tejto metódy je možné premeniť 2–8% z obratu na zisk. Pravidelné monitorovanie ziskovosti každého produktu kontroluje jeho hladinu ekonomickej efektívnosti a signalizuje produktmanažérom a vývojovým pracovníkom správny smer.

Po úspešnom zavedení sa postupne mení aj spôsob riadenia. Stále viac sa presadzujú ekonomické aspekty a ďalšie zdokonaľovanie controllingového systému stimuluje rast manažérov.

Investícia do nového softvéru na účely kalkulácií a riadenia nákladov nie je malá a samotní riadiaci pracovníci musia rozhodnúť, či novozískané informácie budú stať za to.

Pre dobrého riadiaceho pracovníka musí byť cena softvéru podstatne nižšia ako cena získaných informácií. Túto cenu vyjadruje práve úspora nákladov, ktorú podnik dosiahne implementáciou novej kalkulačnej metódy. Úspech implementácie ABC je veľmi závislý od ochoty riadiacich pracovníkov učiť sa, využívať nové druhy informácií a akceptovať zmeny v technikách manažmentu (napríklad prechod od stereotypných administratívnych rozhodnutí k procesnému riadeniu).

Výdavky na obstaranie a implementáciu softvéru sú jednorázové. Pre stredné a veľké podniky nie je takáto investícia obrovskou, neprekonateľnou záťažou. Táto metóda však dokáže zabezpečiť úsporu nákladov, ktorá sa prejaví v hospodárnosti, čo má v konečnom dôsledku vplyv na ekonomickú efektívnosť výroby v nasledujúcich obdobiach. Mnohé podniky sú konfrontované s tvrdým

konkurenčným prostredím, v ktorom záleží na každej korune nákladov.

3. Conclusion

Zistili sme, že tento softvér je univerzálnym nástrojom založeným na metodike ABC, to znamená, že jeho využitie je možné v každom podnikovom odvetví. Pre každý podnik sa tvorí takzvaný ABC model individuálne, takže v tejto etape tvorby modelu je možné zohľadňovať konkrétne špecifiká daného podniku.

Najlacnejší softvér stojí 40 000 Sk (klient si ho po úvodnom zaškolení zavádza sám), štandardné zavedenie ABC stojí 200 000 Sk a dá sa zaviesť už za niekoľko mesiacov.

References:

- [1] <http://www.ines.sk>
- [2] <http://www.gradient5.sk>
- [3] PATAKY J., HUDÁKOVÁ STAŠOVÁ, L.: Kalkulácie nákladov metódou ABC v podmienkach controllingu. Vedecká monografia. Nitra: Fakulta ekonomiky a manažmentu SPU v Nitre, 2005, 98s., ISBN 80-8069-622-5
- [4] HUDÁKOVÁ STAŠOVÁ, L.: Možnosti softvérovej podpory metódy ABC/M v poľnohospodárskom podniku. In: Scientific Papers 10/2006, Fakulta ekonomicko – správni, Univerzita Pardubice, s. 58-62, ISSN 1211-555X
- [5] TUŠAN, R. 2003. Využitie ukazovateľa EVA pri hodnotení výkonnosti podniku. In Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie Trendy v systémoch riadenia podnikov. Herľany, ISBN 80-8073-056-3. 13.-14.novembra 2003, s.256-259.

Spracované v rámci projektu VEGA 1/2561/05